

Adviescommissie grondrechten en functie- uitoefening ambtenaren (AGFA)

Een psycholoog met een eigen praktijk werkt in deeltijd bij een instelling die verdachten van ernstige strafbare feiten onderzoekt. Uitslatingen in mediaoptredens over personen die de psycholoog heeft onderzocht en over verschijnselen die de instelling regelmatig onderzoekt leveren plichtsverzuim op. Zulke uitslatingen beperken immers de inzetbaarheid van de onderzoeker en doen afbreuk aan de reputatie van de instelling als onderzoeksinstituut. Uitslatingen over verschijnselen die de instelling niet regelmatig onderzoekt leveren geen plichtsverzuim op. Schending van de meldingsplicht van media-optredens is evenmin plichtsverzuim, want de meldingsplicht is niet duidelijk genoeg omschreven.

Adviesaanvraag nr. ABB/2006/4941

Verzoeker: XXXX (hierna: verzoeker), namens deze de Algemeen Directeur van de XXXX (hierna: de Algemeen Directeur).

1. Feiten en procesverloop

XXXX (hierna: de ambtenaar) is sinds 1991 voor 18 uur per week werkzaam bij de XXXX (hierna: de instelling) in de functie van psycholoog. Daarnaast is hij verbonden aan het adviesbureau [naam adviesbureau] als adviseur inzake arbeidsongeschiktheid op psychische gronden en verzorgt hij nascholing over dit onderwerp voor verzekeringsartsen en bedrijfsartsen.

Sinds 1992 treedt de ambtenaar regelmatig op in de media als deskundige op het gebied van een breed scala aan psychologische onderwerpen. Hij heeft hiermee een aanvang gemaakt naar aanleiding van een verzoek van een toenmalige directeur van de instelling om deze bij een televisieoptreden te vervangen. Aanvankelijk trad de ambtenaar in de media op in de hoedanigheid van hoofd Psychologie van de instelling. In 1995 heeft een artikel in *De Telegraaf* waaraan de ambtenaar in deze hoedanigheid medewerking had verleend, de advocaat van de persoon op wie dit artikel betrekking had aanleiding gegeven de stelling te betrekken dat de instelling ten aanzien van zijn cliënt als bevooroordeeld dient te worden aangemerkt. Naar aanleiding van dit incident heeft de ambtenaar in overleg met de voornoemde directeur van de instelling besloten in het vervolg op persoonlijke titel in de media op te treden. Hij heeft echter niet weten te voorkomen dat hij tot 2001 in de media nog regelmatig werd aangeduid als medewerker van de instelling.

Op 13 februari 2001 heeft de ambtenaar een onderhoud gehad met de opvolger van de zojuist bedoelde directeur van de instelling, naar aanleiding van enkele televisieoptredens van de ambtenaar waardoor onrust was ontstaan bij medewerkers van de instelling. Bij brief van 27 februari 2001 heeft deze directeur de ambtenaar het voornemen kenbaar gemaakt hem ter zake van deze optredens een disciplinaire straf op te leggen. Aan dit voornemen is geen uitvoering gegeven. Wel heeft de directeur die dit voornemen kenbaar had gemaakt, in een gesprek op 10 mei 2001 met de ambtenaar afspraken gemaakt over toekomstige optredens in de media. Ingevolge deze afspraken, die zijn vastgelegd bij brief van 21 augustus 2001, was de ambtenaar in zijn hoedanigheid van zelfstandig gevestigd psycholoog bevoegd de pers te woord te staan, mits hij dit vooraf meldt aan deze directeur en eventuele aanwijzingen van deze in acht neemt. De ambtenaar kon zich niet met deze afspraken verenigen en heeft de desbetreffende brief dan ook niet voor akkoord ondertekend.

Op 4 september 2005 heeft de ambtenaar medewerking verleend aan de opname van een aflevering van een televisieprogramma over iemand die in 1992 is onderzocht door een team waarvan de ambtenaar deel uitmaakte. Deze heeft van zijn medewerking aan dit televisieprogramma niet vooraf melding gemaakt.

Bij e-mailbericht van 17 oktober 2005 heeft de Algemeen Directeur de medewerkers van de instelling verzocht publieke bijdragen aan het maatschappelijk debat op het werkterrein van de instelling tijdig met hem af te stemmen en vooraf met hem in overleg te treden over optredens in de media (radio, televisie, dagbladen en weekbladen).

Bij e-mailbericht van 2 november 2005 heeft de ambtenaar de Algemeen Directeur bericht dat hij als psycholoog regelmatig op persoonlijke titel meewerkt aan radio- en televisieprogramma's en aan interviews met de schrijvende pers, onder meer op het werkkterrein van de instelling. Daarbij heeft de ambtenaar gewezen op de door hem op 4 september 2005 verleende medewerking aan een televisieprogramma.

Bij brief van 15 november 2005 heeft de Algemeen Directeur de ambtenaar verzocht zijn nevenactiviteiten te specificeren op een bijgevoegd formulier. Voorts heeft hij medegedeeld dat hij het optreden van de ambtenaar in het voornoemde televisieprogramma zou beoordelen aan de hand van eerder gemaakte afspraken over zijn mediaoptreden en de geldende gedragsregels, met name ten aanzien van contacten met en/of uitspraken van personen die in de instelling zijn onderzocht.

Bij brief van 17 november 2005 heeft de ambtenaar de Algemeen Directeur de redenen medegedeeld waarom het hem niet mogelijk is te voldoen aan diens verzoek bij brief van 15 november 2005 om melding te maken van zijn nevenactiviteiten.

Op 19 november 2005 is het op 4 september 2005 opgenomen televisieprogramma uitgezonden. In de uitzending en de aankondiging hiervan op de website van de omroep die het programma uitzond, werd melding gemaakt van het feit dat de hoofdpersoon van dit programma door de ambtenaar is onderzocht. Tijdens de uitzending heeft de ambtenaar uitspraken gedaan over dit onderzoek en op opmerkingen van de hoofdpersoon gereageerd.

Op 29 november 2005 is in *De Telegraaf* een artikel verschenen over betrokkenen bij enkele incidenten die gelet op de aard van deze incidenten in de toekomst mogelijk door de instelling dienen te worden onderzocht. In dit artikel heeft de ambtenaar in de hoedanigheid van psycholoog uitspraken gedaan over deze en enkele andere recente soortgelijke incidenten.

Bij brief van 9 december 2005 heeft de Algemeen Directeur zich op het standpunt gesteld dat het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma niet in overeenstemming is met het vereiste om zich te gedragen zoals een goed ambtenaar betaamt. Tevens heeft de Algemeen Directeur de ambtenaar bij deze brief opgedragen alsnog melding te maken van zijn nevenwerkzaamheden, waaronder zijn optredens in de media, door invulling van het daarvoor bestemde formulier.

Bij brief van 15 december 2005 heeft de ambtenaar melding gemaakt van de volgende nevenactiviteiten:

1. advisering inzake arbeidsongeschiktheid op psychische gronden;
2. verzorging van nascholing van verzekeringsartsen en bedrijfsartsen;
3. op verzoek van programmamakers optreden voor radio en televisie voor het toelichten van verschijnselen op zijn vakgebied.

Bij brief van 3 januari 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar onvoorwaardelijk toestemming verleend voor de onder 1. en 2. genoemde nevenactiviteiten en voor de onder 3. genoemde nevenactiviteit toestemming verleend onder de volgende voorwaarden:

- het is de ambtenaar slechts toegestaan met betrekking tot de instelling in de media op te treden na daarvoor toestemming te hebben verkregen van de Algemeen Directeur;
- de ambtenaar dient optredens in de media als zelfstandig gevestigd psycholoog vooraf te melden aan de Algemeen Directeur, zodat deze die optredens kan toetsen op eventuele implicaties voor de instelling, waarop de ambtenaar overigens ook zelf alert dient te zijn.

Op 9 januari 2006 heeft de ambtenaar in een televisie-uitzending een toelichting gegeven op de achtergronden van een betrokkene bij een incident die gelet op de aard van dit incident in de toekomst mogelijk door de instelling dient te worden onderzocht, zonder dit optreden vooraf te hebben gemeld aan de Algemeen Directeur.

Op 11 januari 2006 heeft de Algemeen Directeur de ambtenaar aangesproken op zijn optredens in de op 19 november 2005 en 9 januari 2006 uitgezonden televisieprogramma's.

Bij e-mailbericht van 23 januari 2006 heeft de ambtenaar de Algemeen Directeur bericht dat hij onder het stellen van enkele voorwaarden heeft ingestemd met een verzoek van *De Telegraaf* om een interview over betrokkenen bij incidenten die gelet op de aard van deze incidenten in de toekomst mogelijk door de instelling dienen te worden onderzocht.

Bij brief van 24 januari 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar in kennis gesteld van het voornemen hem de disciplinaire straf op te leggen van een schriftelijke berisping wegens vermoedelijk plichtsverzuim, gelegen in de optredens van de ambtenaar in de op 19 november 2005 en 9 januari 2006 uitgezonden televisieprogramma's.

Bij e-mailbericht van 25 januari 2006 heeft de Algemeen Directeur de ambtenaar onder verwijzing naar de brief van 3 januari 2006 erop gewezen dat deze in het voorgenomen interview met *De Telegraaf* iedere verwijzing dient te vermijden naar een incident dat mogelijk in de toekomst door de instelling dient te worden onderzocht en tevens dient te voorkomen dat zijn opvattingen worden opgevat als het standpunt van de instelling.

Bij brief van 6 februari 2006 heeft de [naam raadsman] (hierna: de raadsman), de zienswijze van de ambtenaar met betrekking tot het hem bij brief van 24 januari 2006 medegedeelde voornemen kenbaar gemaakt en een tegenvoorstel ingediend voor afspraken inzake toekomstige optredens van de ambtenaar in de media.

In *De Telegraaf* van 12 maart 2006 is het artikel verschenen waarvan de ambtenaar in zijn e-mailbericht van 23 januari 2006 melding had gemaakt.

Op 20 maart 2006 heeft de Algemeen Directeur kennis genomen van de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006.

Bij brief van 4 april 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar in kennis gesteld van zijn beslissing om de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 te betrekken bij zijn voornemen tot het opleggen van een disciplinaire straf.

Bij e-mailbericht van 5 april 2006 heeft de ambtenaar de Algemeen Directeur erop gewezen dat in het artikel in *De Telegraaf* van 20 maart 2006 (lees: 12 maart 2006) de instelling op geen enkele wijze wordt genoemd en slechts algemene opmerkingen worden gemaakt.

Bij brief van 24 april 2006 heeft de raadsman van de ambtenaar verzocht om een gesprek waarin de ambtenaar zich mondeling kan verantwoorden over het hem bij brief van 4 april 2006 ten laste gelegde plichtsverzuim en waarin voor beide partijen aanvaardbare afspraken kunnen worden gemaakt inzake toekomstige optredens van de ambtenaar in de media.

Bij brief van 2 mei 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de raadsman van de ambtenaar een reactie doen toekomen op de door deze bij brief van 6 februari 2006 gegeven zienswijze en het door deze bij dezelfde brief gedane voorstel voor afspraken inzake toekomstige optredens van de ambtenaar in de media. Tevens heeft verzoeker bij deze brief aanwijzingen gegeven met betrekking tot toekomstige optredens van de ambtenaar in de media.

Bij besluit van 2 mei 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar ter zake van het hem in de brieven van 24 januari en 4 april 2006 ten laste gelegde plichtsverzuim de disciplinaire straf opgelegd van een schriftelijke berisping als bedoeld in artikel 81, eerste lid onder a, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (hierna: ARAR).

Bij brief van 26 mei 2006 heeft de Algemeen Directeur de ambtenaar alsnog in de gelegenheid gesteld zich mondeling te verantwoorden over het hem bij brief van 4 april 2006 ten laste gelegde plichtsverzuim. Tevens heeft de Algemeen Directeur de ambtenaar bij deze brief meegedeeld dat na de zojuist bedoelde verantwoording de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren (hierna: de commissie) zal worden verzocht om advies.

Bij brief van 2 juni 2006 heeft de raadsman van de ambtenaar bezwaar gemaakt tegen het besluit van 2 mei 2006 voor het geval dat dit besluit door de brief van 26 mei 2006 niet is ingetrokken en zich bereid verklaard tot het mondeling afleggen van verantwoording over het bij brief van 4 april 2006 ten laste gelegde plichtsverzuim, indien het zojuist bedoelde besluit is ingetrokken en de verantwoording van invloed kan zijn op een in de toekomst te nemen besluit.

Bij brief van 5 juli 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de commissie verzocht advies uit te brengen over de vraag of de ambtenaar zich schuldig heeft gemaakt aan een overtreding als bedoeld in artikel 125a van de Ambtenarenwet die een disciplinaire bestraffing rechtvaardigt.

Bij brief van 1 augustus 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de commissie bericht dat XXXX (hierna: de gemachtigde) bij de behandeling van de adviesaanvraag optreedt als zijn gemachtigde.

Op 10 augustus 2006 heeft de ambtenaar in een televisie-uitzending als psycholoog commentaar geleverd op een incident dat gelet op zijn aard in de toekomst mogelijk door de instelling dient te worden onderzocht. De ambtenaar heeft in deze uitzending verschillende suggesties gedaan over de mogelijke pathologie van een betrokkene bij dit incident. In de uitzending is voorts opgemerkt dat deze betrokkene mogelijk in de instelling zal worden onderzocht. De ambtenaar heeft van zijn optreden in deze uitzending niet vooraf melding gemaakt. Dit optreden heeft geleid tot een weigering van de betrokkene om in de instelling te worden onderzocht.

Bij brief van 18 augustus 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar meegedeeld dat hij het besluit van 2 mei 2006 herroept en dat de desbetreffende brief dient te worden beschouwd als een aanvulling op de motivering van zijn voornemen om de ambtenaar een disciplinaire straf op te leggen ter zake van het in de brieven van 24 januari 2006 en 4 april 2006 genoemde plichtsverzuim. Tevens heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar bij deze brief bericht dat hij diens optreden in het op 10 augustus 2006 uitgezonden televisieprogramma aanmerkt als plichtsverzuim en zal betrekken bij de adviesaanvraag aan de commissie. Bij faxbericht en brief van dezelfde datum heeft hij de commissie verzocht het voornemen een disciplinaire straf op te leggen ter zake van dit plichtsverzuim bij haar advisering te betrekken.

Bij brief van 21 augustus 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, voor deze diens gemachtigde, de commissie een toelichting doen toekomen op het voornemen de ambtenaar een disciplinaire straf op te leggen wegens plichtsverzuim.

Op 23 augustus 2006 is in *De Stentor* een op een interview met de ambtenaar gebaseerd artikel verschenen over een verschijnsel dat niet regelmatig in de instelling wordt onderzocht. De ambtenaar wordt in dit artikel aangeduid als een ervaren onderzoeker van betrokkenen bij dit verschijnsel, die regelmatig als ervaringsdeskundige optreedt in rechtszaken en in de media. De ambtenaar heeft van zijn medewerking aan het interview dat heeft geleid tot dit artikel niet vooraf melding gemaakt.

Bij brief van 28 augustus 2006 heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar bericht dat hij diens medewerking aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 betreft bij zijn voornemen tot het opleggen van een disciplinaire straf en dat hij overweegt de ambtenaar een zwaardere disciplinaire straf op te leggen dan een schriftelijke berisping. Tevens heeft verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de ambtenaar bij deze brief bericht dat hij met betrekking tot deze voornemens een

aanvullende adviesaanvraag indient bij de commissie. Bij faxbericht en brief van dezelfde datum heeft hij deze adviesaanvraag bij de commissie ingediend.

Bovengenoemde adviesaanvragen zijn behandeld ter zitting van de commissie d.d. 11 september 2006. De commissie bestond uit de heer prof. mr. J. de Ruiter (voorzitter), de heer prof. mr. E.A. Alkema (lid) en de heer prof. mr. A.W. Heringa (lid), en werd bijgestaan door de heer mr. C.F. Sparrius (secretaris). Namens verzoeker zijn ter zitting verschenen de Algemeen Directeur en zijn gemachtigde. De ambtenaar is ter zitting in persoon verschenen, bijgestaan door zijn raadsman, die werd vergezeld door een advocaat-stagiaire.

2. Toelichting op het voornemen tot disciplinaire bestraffing van de ambtenaar en aanvullende adviesaanvraag

In de toelichting op het voornemen tot disciplinaire bestraffing van de ambtenaar d.d. 21 augustus 2006 stelt de gemachtigde van verzoeker zich namens deze op het standpunt dat de ambtenaar zich in drie opzichten schuldig heeft gemaakt aan plichtsverzuim. De gemachtigde onderbouwt dit standpunt als volgt.

In de eerste plaats heeft de ambtenaar, door niet vooraf melding te maken van zijn bijdrage aan het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma, de publicatie in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en zijn televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006, zich niet gehouden aan de bij brief van 21 augustus 2001 vastgelegde afspraken en de bij brieven van 3 januari en 2 mei 2006 gegeven aanwijzingen inzake het vooraf melden van optredens in de media over aan de instelling gerelateerde onderwerpen.

In de tweede plaats heeft hij in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma mededelingen gedaan over een door de instelling onderzochte persoon die hij als psycholoog van de instelling heeft onderzocht. Aldus heeft de ambtenaar gehandeld in strijd met de verplichtingen die hem worden opgelegd in artikel 125a, derde lid, van de Ambtenarenwet, Aanwijzing 16 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren, het gedragsprotocol van de dienst waaronder de instelling ressorteert, de gedragsregels van de instelling en de beroepscode voor psychologen. Hieraan doen de tegenwerpingen van de raadsman van de ambtenaar in zijn brieven van 6 februari 2006 en 2 juni 2006 niet af. Dat de persoon over wie de ambtenaar zich heeft uigelaten in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma toestemming heeft verleend voor de uitlatingen van de ambtenaar over het naar hem ingestelde onderzoek, dan wel daartegen geen bezwaar heeft gemaakt, brengt geen verandering in de op de ambtenaar rustende verplichtingen tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen en tot vermindering van contacten met personen die door de instelling zijn onderzocht.

In de derde plaats heeft de ambtenaar door zijn medewerking aan de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 en zijn televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006 de goede vervulling van zijn functie belemmerd en de goede functionering van de instelling schade toegebracht. Door in deze media publiekelijk uitspraken te doen over personen waarvan hij wist of behoorde te weten dat zij hoogstwaarschijnlijk door de instelling zouden worden onderzocht, heeft hij het onmogelijk gemaakt te worden ingezet bij het onderzoek naar deze personen. Aldus heeft hij de goede vervulling van zijn functie belemmerd. Daarnaast heeft hij met de zojuist bedoelde optredens in de media het goede functioneren van de instelling schade toegebracht, omdat daardoor het risico is ontstaan dat door de instelling te onderzoeken personen weigeren mee te werken aan het naar hen uit te voeren onderzoek, bijvoorbeeld omdat zij twijfels hebben over de neutraliteit en objectiviteit van de onderzoekers of vrezes voor schendingen van de vertrouwelijkheid van het onderzoek achteraf.

Voorts heeft de ambtenaar met deze optredens ook het imago van de instelling als neutraal, onafhankelijk en gedegen onderzoeksinstituut schade berokkend. Het risico kan immers niet worden uitgesloten dat de uitspraken van de ambtenaar in de media worden toegeschreven aan de instelling. In dat geval wordt afbreuk gedaan aan de reputatie van de instelling als een instituut waar zorgvuldig onderzoek wordt verricht doordat het beeld ontstaat dat de instelling, evenals de ambtenaar, op basis van geruchten en

krantenberichten gedragskundig vergaande uitspraken doet over door haar te onderzoeken personen. Ten minste eenmaal heeft deze situatie zich daadwerkelijk voorgedaan en is een onderzoeksoopdracht aan de instelling ingetrokken, omdat de rechtbank de instelling naar aanleiding van uitspraken van de ambtenaar in de media over een concrete zaak niet meer voldoende onafhankelijk achtte om het onderzoek in die zaak uit te voeren. Overigens heeft de ambtenaar ook met zijn optreden in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma het imago van de instelling schade toegebracht. De interactie tussen de ambtenaar en de door hem onderzochte persoon in dit programma wekt de voor de instelling schadelijke indruk dat onderzoekers van de instelling van alles op de mouw kan worden gespeld en verder roept dit programma het onjuiste beeld op dat de ambtenaar deze persoon als enige heeft onderzocht.

In de brief van 28 augustus 2006 waarbij verzoeker, namens deze de Algemeen Directeur, de medewerking van de ambtenaar aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 betreft bij zijn voornemen tot het opleggen van een disciplinaire straf, geeft verzoeker hiervoor de volgende redenen.

Ten eerste heeft de ambtenaar, door van deze medewerking niet vooraf melding te maken, gehandeld in strijd met de aanwijzingen van verzoeker bij brieven van 3 januari en 2 mei 2006. Verzoeker neemt dit hoog op omdat de ambtenaar, door voort te gaan op de ingeslagen weg ondanks de waarschuwingen die hij heeft gehad, te kennen geeft dat hij zich niets gelegen laat liggen aan aanwijzingen en niet bereid is het advies van de commissie af te wachten.

Ten tweede heeft de ambtenaar door zijn medewerking aan het artikel in *De Stentor* wederom de goede vervulling van zijn functie en de goede functionering van de dienst schade toegebracht, om dezelfde redenen waarom hij dat met zijn medewerking aan de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 en zijn televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006 heeft gedaan.

Ten derde blijkt uit een mededeling in het artikel in *De Stentor* dat de ambtenaar zijn uitspraken in de media doet op basis van zijn kennis en wetenschap als psycholoog van de instelling en uitsluitend dan wel hoofdzakelijk vanwege deze kennis door de media wordt benaderd. Eveneens illustreert deze mededeling dat niet alleen de pers maar ook het grote publiek een verband kan leggen (en ook legt) tussen de ambtenaar en de instelling.

Ten slotte zijn enkele van de door de ambtenaar in het artikel in *De Stentor* gebezigde bewoordingen naar het oordeel van verzoeker niet passend bij zijn ambt als psycholoog in de instelling. Daarbij doelt verzoeker met name op de karakterisering van betrokkenen bij het in dit artikel besproken verschijnsel als 'sociaal onvaardige losers' en op het gebruik van de term 'in de fik vliegen'.

3. Zienswijze ambtenaar

In het bezwaarschrift tegen het strafbesluit van 2 mei 2006, dat sinds de herroeping van dit besluit dient te worden beschouwd als zienswijze inzake het voornemen tot disciplinaire bestraffing van de ambtenaar, heeft diens raadsman dit voornemen voorzien van het volgende commentaar.

3.1. De ambtenaar is van mening dat hij, vanwege zijn frequente optreden in de media over uiteenlopende onderwerpen, bij de media en het publiek, meer gezien wordt als een deskundig psycholoog die op persoonlijke titel naar buiten treedt dan dat hij wordt geassocieerd met zijn hoedanigheid van ambtenaar bij de instelling. Doordat de ambtenaar er strikt op toeziet dat hij nimmer als zodanig wordt gepresenteerd, wordt naar buiten toe ook nimmer de suggestie gewekt dat hij optreedt namens de instelling. Op deze wijze houdt de ambtenaar in beginsel voldoende rekening met de belangen van de instelling.

3.2. Met de uitlatingen van de ambtenaar in de media is het door de commissie in haar advies van 8 september 1994, TAR 1994/209, erkende belang gemoeid dat deskundige specialisten kunnen deelnemen aan het publieke debat over aangelegenheden op hun vakgebied, zeker als het gaat om onderwerpen waarover de maatschappelijke discussie nog niet is uitgekristalliseerd. Ten aanzien van de wijze van optreden van de ambtenaar in de media heeft deze bij brief van 6 februari 2006 voorgesteld vooraf

toestemming te vragen voor optredens namens de instelling, vooraf melding te maken van optredens onder eigen naam over aangelegenheden die de instelling betreffen en de reactie op deze meldingen serieus in overweging te nemen. De reactie van verzoeker op dit voorstel is onvoldoende duidelijk.

3.3. De opname van het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma vond plaats ruim voordat de Algemeen Directeur bij e-mailbericht van 17 oktober 2005 richtlijnen voor optredens in de media had gegeven. Ten tijde van de medewerking van de ambtenaar aan dit programma gold voor hem de instructie dat hij onder eigen naam in de media kon optreden. De ambtenaar kan niet inzien hoe zijn medewerking aan dit programma de indruk kan wekken dat onderzoekers van de instelling naar eigen goeddunken uitspraken kunnen doen over vertrouwelijk onderzoek. Geen van de reacties op dit programma wijst in deze richting. Het had een beschouwend, analyserend karakter ten aanzien van een persoon die in het verleden door de instelling is onderzocht en de ambtenaar heeft daarin niet naar eigen goeddunken uitspraken gedaan, maar met medeweten en op verzoek van de persoon in kwestie.

3.4. Het bezwaar tegen het optreden van de ambtenaar in het op 9 januari 2006 uitgezonden televisieprogramma gaat voorbij aan de omstandigheid dat de ambtenaar zich in dit programma alleen in algemene zin heeft uitgelaten over het in dit programma besproken verschijnsel en de psychologische problemen die daarbij een rol spelen, en niet als zodanig is ingegaan op het concrete incident dat de aanleiding vormde om dit verschijnsel in dit programma te bespreken. Gelet op deze omstandigheid en op het feit dat de ambtenaar in dit programma onder eigen naam is opgetreden, valt niet in te zien hoe dit optreden het belang van de instelling zou kunnen schaden.

3.5. Ook in het artikel in *De Telegraaf* van 29 november 2005 heeft de ambtenaar geen commentaar gegeven op een concrete zaak, maar heeft hij zich in het algemeen uitgelaten over een verschijnsel. Derhalve valt ook ten aanzien van dit artikel niet in te zien welke uitlatingen van de ambtenaar kunnen stuiten op bezwaren zoals verwoord in het besluit van 2 mei 2006.

3.6. Het interview in *De Telegraaf* van 12 maart 2006 heeft eveneens betrekking op een verschijnsel en niet op een concrete zaak. Uit de passages waar de ambtenaar letterlijk wordt aangehaald wordt dit ook duidelijk. De ambtenaar is van mening dat het hem, gelet op het grote belang om duidelijkheid te verkrijgen over ingrijpende psychologische verschijnselen, vrij staat om zijn visie als psycholoog met betrekking tot de factoren die hierbij een rol spelen, publiekelijk uit te spreken.

4. Overwegingen

Het onderhavige verzoek om advies is gebaseerd op artikel 82a van het ARAR en heeft betrekking op drie vormen van vermoedelijk plichtsverzuim van de ambtenaar.

Allereerst zou hij door niet vooraf melding te maken van zijn bijdrage aan het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma, de publicatie in *De Telegraaf* van 29 november 2005, zijn televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006 en zijn medewerking aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006, niet hebben gehandeld overeenkomstig de bij brief van 21 augustus 2001 gemaakte afspraken en de bij brieven van 3 januari 2006 en 2 mei 2006 gegeven aanwijzingen inzake het vooraf melden van optredens in de media.

Vervolgens zou de ambtenaar door zijn optreden in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma hebben gehandeld in strijd met de hem onder meer in artikel 125a, derde lid, van de Ambtenarenwet, opgelegde geheimhoudingsverplichting. Tevens zou hij door zijn optreden in dit programma, waarin hij persoonlijk contact heeft gehad met een door de instelling onderzochte persoon zonder dat het onderzoeksteam waarvan hij deel uitmaakte hierin is gekend, hebben gehandeld in strijd met het gedragsprotocol van de instelling.

Ten slotte zou de ambtenaar door zijn medewerking aan de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006, zijn televisieoptredens op 9 januari 2006 en 10 augustus 2006 en zijn medewerking aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 de goede vervulling van zijn functie hebben belemmerd en de goede functionering van de instelling schade hebben toegebracht. Het laatste

zou hij tevens hebben gedaan door zijn optreden in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma.

Hieronder gaat de commissie allereerst in op de twee laatstgenoemde vormen van vermoedelijk plichtsverzuim, die hoofdzakelijk betrekking hebben op de inhoud van de uitingen van de ambtenaar in de media. Hierop zijn verschillende wettelijke bepalingen van toepassing.

In de eerste plaats valt hierbij te denken aan artikel 7 van de Grondwet. Dit artikel luidt, voorzover hier van belang, als volgt.

1. Niemand heeft voorafgaand verlof nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.
2. De wet stelt regels omtrent radio en televisie. Er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio- of televisie-uitzending.
3. Voor het openbaren van gedachten of gevoelens door andere dan in de voorgaande leden genoemde middelen heeft niemand voorafgaand verlof nodig wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet.

Uit de formulering van artikel 7 van de Grondwet vloeit voort dat een inbreuk op de uitoefening van de in dit artikel gewaarborgde rechten uitsluitend is geoorloofd, indien deze inbreuk haar grondslag vindt in een formeelwettelijke bepaling. Voor de beperking van de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren is de grondslag te vinden in artikel 125a, eerste en derde lid, van de Ambtenarenwet. Deze artikelleden bepalen het volgende.

1. De ambtenaar dient zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens of van de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.
2. (...)
3. De ambtenaar is verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

Onder meer met het oog op de toepassing van de zojuist genoemde bepalingen heeft de Minister-President in 1998 de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren vastgesteld. Voor de beoordeling van de inhoud van de als plichtsverzuim ten laste gelegde optredens van de ambtenaar in de media is met name aanwijzing 15 van belang. Deze aanwijzing luidt als volgt:

Factoren die een rol kunnen spelen bij de beoordeling door het bevoegd gezag of de normen, neergelegd in artikel 125a, eerste lid, Ambtenarenwet (...) zijn overschreden, zijn:

- a) de afstand tussen de functie van de betrokken ambtenaar en het beleidsterrein waarover de uitlatingen zijn gedaan;
- b) de politieke gevoeligheid van de materie;
- c) het tijdstip waarop de uitspraken zijn gedaan;
- d) de wijze waarop de uitspraken zijn gedaan;
- e) de voorzienbaarheid van de schadelijkheid ten tijde van de uitspraken;
- f) de ernst en de duur van de door de uitspraken ontstane problemen voor de dienstvervulling van de betrokken ambtenaar of het functioneren van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met diens dienstvervulling.

Op basis van deze bepalingen beoordeelt de commissie allereerst het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma. Dit optreden neemt om twee redenen een bijzondere positie in. Ten eerste handelt dit optreden, anders dan de vijf overige optredens, niet over een actuele kwestie, maar behelst dit een terugblik op een mede door de ambtenaar uitgevoerd psychologisch onderzoek. Ten tweede is bij dit optreden, anders dan bij de vijf overige optredens, niet alleen het functioneren van de ambtenaar en de instelling in het geding, maar ook de naleving van de geheimhoudingsplicht. Vanwege de schending van deze verplichting en de weerslag daarvan op de

functievervulling van de ambtenaar en het functioneren van de instelling merkt de commissie het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma aan als een ernstige vorm van plichtsverzuim. Daartoe overweegt de commissie het volgende.

Onweersproken is gesteld dat de ambtenaar in dit programma de uitkomsten van een mede door hem verricht onderzoek aan de openbaarheid heeft prijsgegeven. De uitkomsten van dit onderzoek zijn vanwege hun aard - gegevens over de persoonlijkheid van de onderzochte - strikt vertrouwelijk. Uit de aard der zaak volgt dan ook een geheimhoudingsplicht en artikel 125a, derde lid, van de Ambtenarenwet, legt de ambtenaar deze verplichting dwingend op. Door de uitkomsten van het mede door hemzelf verrichte onderzoek prijs te geven aan de openbaarheid, handelt hij in strijd met deze verplichting. Aldus maakt hij zich schuldig aan plichtsverzuim.

Het gegeven dat de persoon die door de ambtenaar is onderzocht geen bezwaar had tegen het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma en zelfs om dit optreden heeft verzocht, doet aan het vorenstaande niet af. De geheimhoudingsplicht strekt immers niet alleen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de in de instelling onderzochte personen, maar is ook bedoeld als waarborg voor het goed functioneren van de instelling. Het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma houdt hiervoor een bedreiging in. Deze bedreiging is gelegen in het risico dat in de toekomst te onderzoeken personen geen medewerking meer wensen te verlenen aan onderzoek door de instelling. Het optreden van de ambtenaar in dit programma, dat verband houdt met de vervulling van zijn functie als psycholoog in de instelling, creëert dit risico, omdat dit optreden bij in de toekomst te onderzoeken personen de indruk kan wekken dat de geheimhouding van de resultaten van het naar hen te verrichten onderzoek niet in redelijkheid is verzekerd. Door zijn optreden in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma heeft de ambtenaar zich dan ook schuldig gemaakt aan overtreding van het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet. Ook deze handelwijze levert plichtsverzuim op.

Hieraan heeft de ambtenaar zich met zijn optreden in dit programma eveneens schuldig gemaakt door overtreding van het contactverbod met in het verleden onderzochte personen dat voortvloeit uit de gedragsregels van de instelling. Deze regels verbieden ieder persoonlijk contact met iemand die in het verleden is onderzocht. In het kader van de opname van het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma heeft interactie ten overstaan van een tv-publiek plaatsgevonden tussen de ambtenaar en een door hem in het verleden onderzochte persoon. De commissie merkt deze interactie aan als een met de gedragsregels van de instelling strijdig persoonlijk contact. Door deze gedragsregels op dit punt niet na te leven, heeft de ambtenaar zich wederom schuldig gemaakt aan plichtsverzuim.

Het vorenstaande leidt tot de conclusie dat de ambtenaar zich met zijn optreden in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma in ten minste drie opzichten schuldig heeft gemaakt aan plichtsverzuim. Het plichtsverzuim dat dit optreden oplevert, is dan ook als ernstig aan te merken en rechtvaardigt op zichzelf beschouwd reeds bestraffing met een schriftelijke berisping.

Naast dit optreden heeft verzoeker ook de bijdragen van de ambtenaar aan artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006, zijn televisieoptredens op 9 januari 2006 en 10 augustus 2006 en zijn bijdrage aan een artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 vanwege de inhoud van deze bijdragen en optredens aangemerkt als vermoedelijk plichtsverzuim. Deze bijdragen en optredens hebben met elkaar gemeen dat de ambtenaar daarin een uiteenzetting geeft van de achtergronden van een of meer recente incidenten. De onderwerpen van deze bijdragen en optredens verschillen echter. De artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 april 2006 en de televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006 hebben alle betrekking op verschijnselen die regelmatig in de instelling worden onderzocht. Het onderwerp van het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 is van een geheel andere aard.

De commissie acht dit onderscheid van belang, omdat de afstand tussen de functie van de ambtenaar en het beleidsterrein waarover de uitlatingen zijn gedaan, ingevolge aanwijzing 15 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren een rol kan spelen bij de beoordeling of de normen, neergelegd in

artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, zijn overschreden. Bij uitlatingen over verschijnselen die regelmatig in de instelling worden onderzocht is deze afstand gering, omdat (de ambtenaar als psycholoog in) de instelling regelmatig onderzoek doet naar betrokkenen bij dergelijke verschijnselen. Uitlatingen van de ambtenaar over daarbij betrokkenen kunnen derhalve eerder als plichtsverzuim worden aangemerkt dan uitlatingen over betrokkenen bij verschijnselen die slechts bij uitzondering in de instelling worden onderzocht. Om die reden gaat de commissie hieronder allereerst in op de bijdragen van de ambtenaar aan de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 en zijn televisieoptredens op 9 januari 2006 en 10 augustus 2006, en vervolgens op de bijdrage van de ambtenaar aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006.

In de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 doet de ambtenaar generaliserende uitspraken over de achtergronden van bepaalde categorieën personen. Zo merkt hij in het artikel van 29 november 2005 ten aanzien van ouders die hun kinderen doden op: "Dit type moordenaar is op dat moment psychisch verwrongen. Een evenwichtig mens kan dat niet". In het artikel van 12 maart 2006 bestempelt hij "andere culturen, de Marokkaanse, de Turkse, maar bijvoorbeeld ook de Joegoslavische" als "nogal gewelddadig". Naar het oordeel van de commissie houden opmerkingen als deze een ernstige beperking in van de inzetbaarheid van de ambtenaar, omdat hij zich daarmee, door blijkt te geven van vooringenomenheid, diskwalificeert als onderzoeker van gehele categorieën personen die regelmatig in de instelling worden onderzocht. Deze beperking is niet louter theoretisch van aard, nu ter hoorzitting is gebleken dat bij de toedeling van onderzoeken reeds vanaf 1995 rekening wordt gehouden met de beperkte inzetbaarheid van de ambtenaar als gevolg van zijn uitlatingen in de media. Gelet op de ernst en de bestendigheid van deze beperking van de inzetbaarheid van de ambtenaar acht de commissie deze onaanvaardbaar. Daarbij wijst zij op de toelichting op onderdeel f) van aanwijzing 15 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren. Hieruit kan worden afgeleid dat indien het openbaren van gedachten of gevoelens door een ambtenaar een ernstige of langdurige beperking van zijn inzetbaarheid tot gevolg heeft, deze beperking bij de beoordeling van het optreden op basis van artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, een zwaarwegende factor vormt. Het vorenstaande leidt tot de conclusie dat door de bovengenoemde uitlatingen van de ambtenaar in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 de goede vervulling van zijn functie niet in redelijkheid is verzekerd. Door het doen van deze uitlatingen heeft de ambtenaar dan ook niet gehandeld overeenkomstig het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet. Daarmee heeft hij zich schuldig gemaakt aan plichtsverzuim.

De televisieoptredens van de ambtenaar op 9 januari en 10 augustus 2006 merkt de commissie eveneens aan als plichtsverzuim wegens overtreding van het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet. Naast de onderwerpen van deze optredens spelen bij deze kwalificatie het tijdstip en de aard van deze optredens een rol. De aanleiding voor beide optredens werd gevormd door een incident dat recent in het nieuws was gekomen en waarvan de ambtenaar wist of behoorde te weten dat de daarbij betrokken persoon met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid door de instelling zou worden onderzocht. Deze wetenschap heeft de ambtenaar er niet van weerhouden in deze uitzendingen suggesties te doen over de mogelijke pathologie en diagnostiek van de desbetreffende personen. Daarmee heeft hij in ieder geval zichzelf gediskwalificeerd als onderzoeker van deze personen. Bovendien heeft hij zich blootgesteld aan het risico dat zijn uitlatingen zouden kunnen worden opgevat als vooringenomenheid van de instelling ten aanzien van deze personen. Vanwege de oppervlakkige aard van de programma's waarin de ambtenaar de uitlatingen heeft gedaan en het indringende karakter van het medium televisie is dit risico geenszins uit te sluiten. Ten gevolge van de uitzending van 10 augustus 2006 lijkt dit risico zich ook daadwerkelijk te hebben verwezenlijkt. Ter hoorzitting is immers onweersproken gesteld dat de persoon die is betrokken bij het in deze uitzending besproken incident zich ten gevolge van de uitlatingen van de ambtenaar in deze uitzending niet meer in de instelling wenst te laten onderzoeken. Dit leidt tot de conclusie dat het goede functioneren van de instelling, voor zover dit verband houdt met de functie vervulling van de ambtenaar, ten gevolge van zijn televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006 niet meer in redelijkheid is verzekerd. Wegens overtreding van het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, zijn deze optredens dan ook aan te merken als plichtsverzuim.

De bijdrage van de ambtenaar aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 is daarentegen niet als plichtsverzuim aan te merken. Het onderwerp van deze bijdrage betreft geen categorie personen die regelmatig in de instelling worden onderzocht, zodat de uitlatingen van de ambtenaar over dit onderwerp zijn inzetbaarheid als onderzoeker niet wezenlijk beperken. Voor het geval dat de inzetbaarheid van de ambtenaar als onderzoeker door deze uitlatingen wel enigszins wordt beperkt, geldt dat een beperking van de inzetbaarheid van een ambtenaar ingevolge de toelichting op onderdeel f) van aanwijzing 15 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren een zekere ernst en bestendigheid moeten hebben, wil zij kunnen leiden tot het oordeel dat sprake is van een overtreding van het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet. In het onderhavige geval wordt aan deze voorwaarde niet voldaan, omdat de personen die zijn betrokken bij het in het artikel van 23 augustus 2006 besproken verschijnsel doorgaans worden onderzocht door een andere instelling en slechts bij hoge uitzondering worden doorverwezen naar de onderhavige instelling. Derhalve leiden de uitlatingen van de ambtenaar over dit onderwerp slechts tot een geringe beperking van zijn inzetbaarheid als onderzoeker. Om dezelfde reden kan dit onderwerp niet worden aangemerkt als een 'aangelegenheid die de instelling betreft' in de zin van de brief van 2 mei 2006 over de meldingsplicht. Op uitlatingen over dit onderwerp is deze verplichting dan ook niet van toepassing. Derhalve kan de bijdrage van de ambtenaar aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 ook niet wegens schending van de meldingsplicht worden aangemerkt als plichtsverzuim.

Juist de laatstgenoemde bijdrage heeft voor verzoeker de directe aanleiding gevormd een verzwaring van de strafmaat in overweging te nemen. Nu deze bijdrage niet als plichtsverzuim kan worden aangemerkt, kan hierin geen aanleiding meer zijn gelegen de ambtenaar een zwaardere disciplinaire straf dan een schriftelijke berisping op te leggen. Gelet op deze omstandigheid en op het bij brieven van 24 januari 2006, 4 april 2006 en 2 mei 2006 bij de ambtenaar gewekte vertrouwen dat hem ter zake van zijn uitlatingen in de media geen zwaardere disciplinaire straf dan een schriftelijke berisping zou worden opgelegd, adviseert de commissie het daarbij te laten.

In de als vermoedelijk plichtsverzuim ten laste gelegde overtreding van de meldingsplicht met betrekking tot de bijdrage van de ambtenaar aan het artikel in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en zijn drie televisieoptredens ziet de commissie geen aanleiding voor het bevoegd gezag om een zwaardere disciplinaire straf op te leggen. Zij constateert dat partijen met betrekking tot deze verplichting diepgaand van mening verschillen. Terwijl de raadsman van de ambtenaar zich op het standpunt stelt dat de meldingsplicht in haar huidige vorm ongrondwettig is, bepleit verzoeker juist een uitbreiding van de werkingssfeer van deze verplichting. Hieronder zet de commissie haar visie op de grondwettigheid van de meldingsplicht en de reikwijdte van deze verplichting uiteen en neemt zij een standpunt in ten aanzien van het al dan niet aanmerken van het niet naleven van deze verplichting door de ambtenaar als plichtsverzuim.

Artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet biedt, zoals in het vorenstaande is gebleken, de in artikel 7 van de Grondwet vereiste formeelwettelijke basis voor de beperking van de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren. De Centrale Raad van Beroep acht bestuursorganen bevoegd de thans in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, neergelegde norm zowel in de vorm van regelgeving als in de vorm van concrete en incidentele verboden te concretiseren, mits de vrijheid van meningsuiting daardoor niet zodanig in haar kern wordt geraakt dat het belang van een goede functievervulling daarvoor moet wijken (Centrale Raad van Beroep 3 januari 1985, TAR 1985/59). Van het op deze wijze aantasten van de vrijheid van meningsuiting is onder meer sprake indien een beperking daarvan door een bestuursorgaan ontaardt in preventieve censuur.

De onderhavige meldingsplicht neemt niet een dergelijk karakter aan. In de brief van 2 mei 2006 heeft de Algemeen Directeur het desbetreffende voorstel van de ambtenaar geaccepteerd. Dit voorstel is terug te vinden in de brief van de raadsman van de ambtenaar van 6 februari 2006 onder punt a.2. Aldaar heeft de ambtenaar zich bereid verklaard om indien hij voornemens is of gevraagd wordt onder eigen naam, zonder vermelding van zijn functie bij de instelling, in de publiciteit te treden over aangelegenheden die de instelling betreffen, dit vooraf te melden aan de Algemeen Directeur, diens oordeel of voldaan wordt aan

de functioneringsnorm van artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet af te wachten en dit oordeel serieus in overweging te nemen. Daarbij heeft de ambtenaar aangetekend dat van het vragen van goedkeuring geen sprake kan zijn. De bij brief van 2 mei 2006 aan de ambtenaar opgelegde meldingsplicht, die overeenkomt met het desbetreffende voorstel van de ambtenaar, heeft dan ook niet het karakter van preventieve censuur. De opmerking in deze brief: "En hoewel uw cliënt hier een grote zelfverantwoordelijkheid in heeft, is het uiteindelijk aan de voorzitter van de directieraad om te bepalen of een uitspraak schadelijk is voor uw cliënt of de organisatie" brengt in het vorenstaande geen verandering. Gelet op de alinea waarin deze opmerking is geplaatst, die voorafgaat aan de alinea over optredens op persoonlijke titel over aangelegenheden die de instelling betreffen, heeft deze opmerking uitsluitend betrekking op optredens namens de instelling of in de hoedanigheid van ambtenaar van de instelling, waarvoor ook in de visie van de ambtenaar toestemming van de Algemeen Directeur is vereist. Ook overigens kan genoemde meldingsplicht naar het oordeel van de commissie niet worden aangemerkt als aantasting van de vrijheid van meningsuiting als bedoeld in de bovengenoemde rechterlijke uitspraak.

Uit het vorenstaande blijkt wel dat de omschrijving van de meldingsplicht in de brief van 2 mei 2006 aan duidelijkheid te wensen overlaat. Deze onduidelijkheid betreft met name de afbakening van de gevallen waarin voor een optreden van de ambtenaar in de media geen toestemming van de Algemeen Directeur is vereist, maar wel een meldingsplicht van toepassing is. Volgens de brief van 2 mei 2006 is deze situatie aan de orde "in het geval van publiciteit [op persoonlijke titel] over aangelegenheden die de instelling betreffen". Ter hoorzitting is de commissie gebleken dat deze omschrijving van de gevallen waarin de meldingsplicht van toepassing is, zich leent voor een zeer extensieve interpretatie. De commissie is hiervan geen voorstander. Zij wijst erop dat de vrijheid van meningsuiting van een ambtenaar ingevolge artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, uitsluitend kan worden gereguleerd, indien door de uitoefening van dit recht de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd. Gelet op deze bepaling dient een regulering van de vrijheid van meningsuiting van een ambtenaar altijd in verband te staan met de vervulling van zijn functie. De onderhavige ambtenaar vervult de functie van psycholoog bij de instelling. Hij vervult deze functie niet bij een andere instelling. Derhalve dient de meldingsplicht naar het oordeel van de commissie beperkt te blijven tot publiciteit op persoonlijke titel over aangelegenheden die de instelling betreffen. Met het oog op de gewenste duidelijkheid beveelt de commissie aan deze aangelegenheden zo mogelijk te omschrijven in de vorm van een limitatieve opsomming van onderwerpen waarop en/of situaties waarin de meldingsplicht van toepassing is. Tevens adviseert de commissie aanwijzingen te geven over een tijdige melding en een zo kort mogelijke termijn te stellen voor het geven van een reactie op zo'n melding.

Naast de zojuist bedoelde onduidelijkheid over de afbakening van de meldingsplicht, constateert de commissie ook onduidelijkheden over de toepasselijkheid van deze verplichting op de ambtenaar. Deze onduidelijkheden vloeien voort uit de formulering van de brieven van 21 augustus 2001 en 3 januari 2006 als voorstellen van afspraken waarmee de ambtenaar akkoord kan gaan, alsmede uit het uitblijven van een reactie van verzoeker op de brief van 2 juni 2006, blijkens welke de ambtenaar in de veronderstelling verkeert dat de onderhandelingen over de meldingsplicht nog niet zijn beëindigd. Gelet op deze onduidelijkheden, waarvan het ontstaan respectievelijk het voortbestaan is gelegen in de risicosfeer van verzoeker, adviseert de commissie de overtredingen van de meldingsplicht niet als plichtsverzuim ten laste te leggen.

Het vorenstaande leidt tot het volgende advies.

6. Advies

Naar aanleiding van de adviesaanvragen van 5 juli, 18 augustus en 28 augustus 2006 betreffende de voorgenomen disciplinaire bestraffing van de ambtenaar vanwege een zestal optredens in de media adviseert de commissie verzoeker:

- het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma, zijn bijdragen aan de artikelen in *De Telegraaf* van 29 november 2005 en 12 maart 2006 en zijn televisieoptredens op 9 januari en 10 augustus 2006 aan te merken als plichtsverzuim wegens overtreding van het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet;
- het optreden van de ambtenaar in het op 19 november 2005 uitgezonden televisieprogramma eveneens aan te merken als plichtsverzuim wegens overtreding van het bepaalde in artikel 125a, derde lid, van de Ambtenarenwet en wegens schending van het op hem toepasselijke contactverbod met personen die in het verleden in de instelling zijn onderzocht;
- de ambtenaar ter zake van voornoemd plichtsverzuim een schriftelijke berisping op te leggen als bedoeld in artikel 81, eerste lid onder a, van het ARAR;
- geen uitvoering te geven aan het voornemen het niet maken van melding van de zojuist bedoelde optredens en bijdragen aan te merken als plichtsverzuim;
- evenmin uitvoering te geven aan de voornemens om de bijdrage van de ambtenaar aan het artikel in *De Stentor* van 23 augustus 2006 bij de disciplinaire bestraffing te betrekken en de ambtenaar een zwaardere disciplinaire straf op te leggen dan een schriftelijke berisping;
- duidelijke afspraken te maken over de onderwerpen waarop en/of de situaties waarin de meldingsplicht van voorgenomen optredens van de ambtenaar in de media van toepassing is en de termijn waarbinnen op zulke meldingen wordt gereageerd.

Den Haag, 5 oktober 2006

Was getekend.

prof. mr. J. de Ruiter,
voorzitter

mr. C.F. Sparrius,
secretaris